

ZVEZNI KONGRES HLAPEC PRIVATNIH INTERESOV

Vprašanje maksimalnega delavnika in minimalne mezde SPET "ODLOŽENO"

Roosevelt dobiva od svoje stranke v kongresu klofute in težke poraze

Poslanci uzeli za svoje počitnice v božičnih praznikih skoro četr milijona dolarjev

Obljubljamo sprejeti zakon, ki bo določil minimalne mezde in maksimalni delavnik", je dejal F. D. Roosevelt v svoji prošli kampanji za ponovno izvolitev in enako je obljubila njegova stranka, pod pogojem, da ji ljudstvo da večno z zvezni zakonodajati.

Dobila jo je — večjo večino, kot so si jo upali pričakovati tudi najbolj optimistični politiki demokratske stranke.

Vzlic temu je prej omenjena obljuba še zmerom neizpolnjena. Pod NRA je bila to resilna bitka, dokler jo je ameriški kapitalizem potreboval v svoje dobro. Nato jo je vrhovno sodišče razveljavilo. Ampak v tej deželi je milijone ljudi, ki garajo takorečo zastonj, zato je Rooseveltova administracija skovala novo predlog, ki je v bistvu določala, da naj nične ne dela za plačo dalj kot povprečno 40 ur na teden in ne za manj kot 40c na uro.

Nato so bile navedene izjeme: pri sezonskih delih glede ur, in glede plač so bile narejene mnoge izjeme pri delavcih v južnih državah, na farmah, itd. Osnutek za zakon, kakor ga je predlagala administracija, torej s stališča socialistov in delavcev sploh ni bil idealen. Toda pomagal bi vzlic temu milijonom delavcev in delavk do skrajšanja delovnih ur in do plače po 40c na uro.

Ko je predsednik Roosevelt pred nekaj tedni sklical kongres k izrednemu zasedanju, je poudaril, da je baš ta točka ena najvažnejših, ki zahteva v interesu dežele takojšnje pažnje. Kongres — kongres, v katerem ima demokratska stranka absolutno večino, jo je zavrgel, kot že marsikatero drugo skromno reformo, ki jo je predlagal Roosevelt, po česar zasluga so reakcionarni demokrati pri zadnjih volitvah tako zlahka zlezli v urade. Obljubljali so kar je kdo hotel in vplili — z Rooseveltom do zmag. Ko so zmagali, so kaj kmalu uvideli, da so odvisni za politično karijero od privatnih interesov, kateri so jih potisnili kviško. Nekaj časa so se obnovljali med gospodarji in

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.
GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četr leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za prihodčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zaitz.
Business Manager Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager Joseph Drasler.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

"MIR LJUDEM NA ZEMLJI..."

Božič, praznik krščanstva, miru, ljubezni in upanja... Ampak tak božič je samo na papirju. Tudi krščanstvo je samo v pobožnih knjigah. V resničnem življenju ga ni, ker je cerkev že dolgo dobe udinjana sistemom, ki gazi takozvana krščanska načela v blato tako zelo, da ni ostalo od njih ničesar razen im.

Rim — "večni Rim" — zibel krščanstva — kdo sploh more najti kaj krščanstva v Rimu? Rim je danes kakor plamenica med s lamo kritimi hisami, vedenno preteč, da jih zapali. Rim siri "krščansko civilizacijo" z ognjem in mečem. Ubijanje mu je največja čednost. Roparski pohodi so mu "izčiščevanje in taljenje naroda".

Nemčija — dežela božičnih dreves — kje je v nji kaj krščanstva! Topovi so ji temeljni evangelij. In katoliška Avstrija, ki je enako brutalno zatrla edino človečansko gibanje — gibanje za mir, svobodo in blagostanje množic, socialistični pokret — kakor sta ga zatrla Mussolini in Hitler! Vzlic temu so v teh treh državah cerkve zdaj bolj polne ko kdaj prej. In so polne drugod. A krščanstvo nikjer. "Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje..." In isti pridigarji, ki ta biblijski rek ponavljajo leta za letom, so vsak hip pripravljeni blagoslavljeni kakrsne koli morilne priprave. Na primer, v Italiji. Katoliška cerkev od Vatikana navzdol je udinjana Mussoliniju in njegovemu militarizmu do dna. Vsaka njegova militarična gesta, bodoči glede Etiopije ali česar koli, je spremnjana s pompoznimi cerkevnimi ceremonijami. A vendar — tudi v cerkvah Italije se razlega rek, "mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje..."

Tako krščanstvo je hinavščina. Je laž. In baš to lažljivo krščanstvo je največ krivo, da je pot iz barbarizma današnjih dni v resnično civilizacijo tako težka in dolga. Ampak cilj bo vzlic temu dosežen. In krščanstva zlatega teleta bo tedaj konec. Rek, "mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje," dobiše potem svoj resnični pomen.

"Edino ljudstvo naj ima pravico napovedati vojne"

Kongresnik Louis Ludlow iz Indiane je v poslanski zboru dobil dovolj podpisov za svojo predlog, ki določa, da edino ljudstvo bi imelo pravico napovedati vojno. V ta namen je potreben dodatek k zvezni ustawu. Zdaj nameč daje ustaava to pravico kongresu. Ako bo predlog kongresnika Ludlowa kdaj sprejet, bo danata pravica ljudstvu.

Dasi je pacifizem v tej deželi izredno razširjen in je javno mnenje nasprotno vojni — razen samo za obrambo, ni verjetno, da bo amendment k ustawu, kakor ga predlaga omenjeni poslanec, kdaj sprejet. Mnogi poslanci, ki so ga podpisali, so storili samo iz razloga, da jim ne bi kdo očital, da hočejo to dejelo zaplesti v vojno. Ko bo treba o predlogu končnovljavo odločiti, se bodo že kako izmuzali, da ne dobi potrebne dvetretjinske večine, kajti brez te ne more biti predložen posameznim državam, da ga sprejmejo ali zavržejo. Ce bi se zanj izrekle tri četrtine držav ameriške Unije, bi bila ustava glede napovedovanja vojne spremenjena in ako bi jo kdo v Zed. državah hotel napovedati, bi moral vlada, ali pa kongres, kakor bi že točka določila, napoved vojne šele predlagati ljudstvu. Ono bi šlo na volišče ter glasovalo za ali proti.

Rooseveltova administracija je proti predlogu poslanca Ludlowa. Ne zato, ker je za vojno, ampak ker smatra tak način odločevanja za ali proti vojni napovedi nepraktičnim in pravzaprav neizvedljivim.

Ludlow in njegovi tovariši naobratno trdijo, da će bi bila taka določba v ustawu leta 1916, bi ta dežela ne napovedala vojne. Ampak to so ugibanja.

Pozdraviti je vsako dobro zamisel in vsako akcijo, kateri namen je onemogočiti vojno. Žal, da vprašanje vojne ni odvisno samo od ene dežele. Sovjetska unija na primer ne želi ničesar bolj kakor mir. Ampak proti sebi ima zdaj trozvezo, ki jo kani napasti prej ali slej. Vprašanje za Rusijo je, ali najčaka, da jo ene napadejo, ali pa naj sama izrabi prvi ugoden moment in prične z vojno. To zdaj lahko stori. Ampak če bi njenia ustanova določala referendum, bi Japonska ne čakala izida glasovanja, ampak udarila, predno bi bilo glasovanje končano.

Ameriški kongres je napovedal vojno Nemčiji in Avstro-Ogrski pod pritiskom okolščin in propagande zavezniških. Slična propaganda je zdaj v teku proti Japonski. Neroni japonski militaristi so povzročili s potopom štirih ameriških rečnih parfikov situacijo, ki tako propagando omogoča. In če bi bila vlada v Washingtonu taka, da bi siliha v vojno, bi v par tednih razlila po deželi tako mogočno hujskanje na vojno, da bi kongres storil pod pritiskom enako kakor za časa svetovne vojne. Tudi ljudstvo na referendumu bi v histeriji vojnega hujskanja glasovalo za vojno. Leta pozneje bi mu bilo sveda žal, a ne bi nič pomagalo. Najizdatnejše sredstvo proti vojni je delovati za odpravljanje zvrokov, radi katerih nastajajo, ne pa se pričekati, kdo in kako jo naj napove.

Dovolj časa za študiranje

Vojvoda Windsorski premišljuje, kaj početi s časom, ki ga misli porabiti s študiranjem stanovanjskega problema in delavskih razmer v Ameriki. Visoka gospa Windsorska si kopava gube vsled skrbiv, kje razkazovati svoje drage obleke, v katerih se je namenila paradirati v ameriški "society", in njen promoter, mojster prigankaštva, milijonar Charles E. Beaudaux si grize nohte radi smole, v katero je potisnil sebe in svoja dva otroška naivna prijatelja. Sreča je, da delavski problemi niso radi njihovih skrbiv in blamaži prav nič na škodi.

ZIMA — SPORT ZA NEKATERE...

TEKMA KAPITALISTIČNIH VELESIL ZA KONTROLU NAD PRIRODNIМИ BOGASTVI V ŠIBKIХ ДЕЗЕЛАХ

Jugoslavija je na prirodnih bogastvih jako bogata. Želite si jih razdeliti v izrabljaju njima v korist Italija in Nemčije. Zdaj so posebno rudniki v Jugoslaviji pretežno posest francoskih in angleških kapitalistov. Rudarji v Jugoslaviji ga, profit pa se steka v London in Pariz in v manjši meri kapitalistom v Italijo, Čehoslovaško in v Nemčijo.

Kako izgleda to izkorisčanje prirodnih virov Jugoslavije v prid kapitalistov v tujih deželah, kaže sledi članek, ki ga ponatiskujemo iz "Delavske Politike" (pričetila ga je pod naslovom "Trepēe-Bor-Trbovlje", kjer so najboljegatši skladki premoga v kovin):

"Jugoslovanskem Lloyd" poročajo iz Beograda, da se vrše tam pogajanja z družbo "Trepēe Mines Ltd" glede počevanja naprav v Trepēah. Gre za zgradbo topilnic za svinec in cink.

Ta angleška družba ve, kje so zakopani zakladi. Zato se zanima za razvoj te industrije v naši državi. Družba ima v Srbiji velike rudnike svinčene in cinkove rude.

Večkrat smo že omenjali velike dobičke, ki jih imajo tuje družbe (zlasti borska) od svojih podjetij.

tajnik-blagajnik; Rudolf Potocnik, predsednik; Mary Potocnik, zapisnikarica; Josephine Spendl, arhivarka in oskrbnica kostumov. Nadzorni odbor: Albert Naprudnik in Rudolf Retzel. Zastopnik pri SND Joseph Klarich.

"Svoboda" se je letos ojačala z novimi člani. Posebno mladih je precej pristopilo. To nam jamči, da bo slovenska pesem na našem odru še dolgo donela. Vabimo tudi druge pevce, ki še niso člani "Svobode", da se ji pridružijo.

Janko Zornik.

PO DEVETNAJSTI OBLETNICI "ZEDINJENJA" JUGOSLAVIJE

V Jugoslaviji so meseca novembra praznovali devetnajsto obletnico zedinjenja in "osvoboditve" Jugoslovjan. K nji je "Delavska Politika" pričetila sledi članek:

"Devetnajsta obletnica zedinjenja se ne pomeni dvajset let zedinjenja. To razumemo, da bi bila dvajsetletnica, bi bila lepsa prilika za jubilej, za večje slavlje.

Vendar pomeni doba devetnajst let več kot polovico življenske dobe ene generacije in v takih dolgi, dolgi dobi bi se bila lahko izvršila tudi duhovna "inkarnacija" zedinjenja popolnej ali dočela. Zgodovina nas je potisnila v lonec države Jugoslavije z našim pristankom, na našo zahtevo, čeprav ne v obsegu, kakor je bila opravljena želja naroda. Zgodilo se je in zato je dolžnost političnih in gospodarsko-socialnih faktorjev, pa tudi naša, toliko časa ima demokracija na jeziku lahek posel.

Mi slavimo praznik zedinjenja. Pravo slavlje zedinjenja bomo pa imeli takrat, ko bo zavladala prava, čista demokracija.

Ce se to zgoditi, neglede na to, na kakšen način se to duhovno zedinjenje izvrši, toda v duhu demokracije, lahko že ob dvajsetletni obhajamo pravi praznik zedinjenja.

To želimo; to bomo pospeševali!"

"Naprej" bo gostoval v Sheboyganu

Sheboygan, Wis. — V nedeljo 30. januarja pridejo k nam "Naprejevc" iz Milwaukeeja, ki pripovede v Hrvatskem domu istega dne koncert in spevirogo "Cevljar in vrag". Gotov smo, da bo udeležba obilna, kajti dvorano bodo napolnili Slovenci in Hrvati. Več podrobnosti sporočimo pozneje.

— Poročalec.

— Poročalec.

Letna seja klubu št. 114 JSZ. — Nov odbor pevskega zborova "Svoboda"

Detroit, Mich. — V četrtek 23. decembra ob 7. večer se vrši v Slov. nar. domu na John R letna seja klubu št. 114 JSZ. Sodružni in sodružice, udeležite se vsi. Tisti, ki pridejo le malokrat, posetite vsaj letno sejno, da se zopet spoznamo.

Upam, da bomo v prihodnjem letu poživelji klub nazaj v aktivnosti, kajti v starem smo se le slabno odražali. Vse delo odpade le na malo skupino članov. To ni prav, kajti vsakdo bi moral smatrati za svojo dolžnost storiti kolikor je moč.

Upam, da bomo v prihodnjem letu poživelji klub nazaj v aktivnosti, kajti v starem smo se le slabno odražali. Vse delo odpade le na malo skupino članov. To ni prav, kajti vsakdo bi moral smatrati za svojo dolžnost storiti kolikor je moč.

Upam, da bomo v prihodnjem letu poživelji klub nazaj v aktivnosti, kajti v starem smo se le slabno odražali. Vse delo odpade le na malo skupino članov. To ni prav, kajti vsakdo bi moral smatrati za svojo dolžnost storiti kolikor je moč.

Upam, da bomo v prihodnjem letu poživelji klub nazaj v aktivnosti, kajti v starem smo se le slabno odražali. Vse delo odpade le na malo skupino članov. To ni prav, kajti vsakdo bi moral smatrati za svojo dolžnost storiti kolikor je moč.

Upam, da bomo v prihodnjem letu poživelji klub nazaj v aktivnosti, kajti v starem smo se le slabno odražali. Vse delo odpade le na malo skupino članov. To ni prav, kajti vsakdo bi moral smatrati za svojo dolžnost storiti kolikor je moč.

Upam, da bomo v prihodnjem letu poživelji klub nazaj v aktivnosti, kajti v starem smo se le slabno odražali. Vse delo odpade le na malo skupino članov. To ni prav, kajti vsakdo bi moral smatrati za svojo dolžnost storiti kolikor je moč.

Upam, da bomo v prihodnjem letu poživelji klub nazaj v aktivnosti, kajti v starem smo se le slabno odražali. Vse delo odpade le na malo skupino članov. To ni prav, kajti vsakdo bi moral smatrati za svojo dolžnost storiti kolikor je moč.

Upam, da bomo v prihodnjem letu poživelji klub nazaj v aktivnosti, kajti v starem smo se le slabno odražali. Vse delo odpade le na malo skupino članov. To ni prav, kajti vsakdo bi moral smatrati za svojo dolžnost storiti kolikor je moč.

Upam, da bomo v prihodnjem letu poživelji klub nazaj v aktivnosti, kajti v starem smo se le slabno odražali. Vse delo odpade le na malo skupino članov. To ni prav, kajti vsakdo bi moral smatrati za svojo dolžnost storiti kolikor je moč.

Upam, da bomo v prihodnjem letu poživelji klub nazaj v aktivnosti, kajti v starem smo se le slabno odražali. Vse delo odpade le na malo skupino članov. To ni prav, kajti vsakdo bi moral smatrati za svojo dolžnost storiti kolikor je moč.

Upam, da bomo v prihodnjem letu poživelji klub nazaj v aktivnosti, kajti v starem smo se le slabno odražali. Vse delo odpade le na malo skupino članov. To ni prav, kajti vsakdo bi moral smatrati za svojo dolžnost storiti kolikor je moč.

Upam, da bomo v prihodnjem letu poživelji klub nazaj v aktivnosti, kajti v starem smo se le slabno odražali. Vse delo odpade le na malo skupino članov. To ni prav, kajti vsakdo bi moral smatrati za svojo dolžnost storiti kolikor je moč.

Upam, da bomo v prihodnjem letu poživelji klub nazaj v aktivnosti, kajti v starem smo se le slabno odražali. Vse delo odpade le na malo skupino članov. To ni prav, kajti vsakdo bi moral smatrati za svojo dolžnost storiti kolikor je moč.

Upam, da bomo v prihodnjem letu poživelji klub nazaj v aktivnosti, kajti v starem smo se le slabno odražali. Vse delo odpade le na malo skupino članov. To ni prav, kajti vsakdo bi moral smatrati za svojo dolžnost storiti kolikor je moč.

Upam, da bomo v prihodnjem letu poživelji klub nazaj v aktivnosti, kajti v starem smo se le slabno odražali. Vse delo odpade le na malo skupino članov. To ni prav, kajti vsakdo bi moral smatrati za svojo dolžnost storiti kolikor je moč.

Upam, da bomo v prihodnjem letu poživelji klub nazaj v aktivnosti, kajti v starem smo se le slabno odražali. Vse delo odpade le na malo skupino članov. To ni prav, kajti vsakdo bi moral smatrati za svojo dolžnost storiti kolikor je moč.

Upam, da bomo v prihodnjem letu poživelji klub nazaj v aktivnosti, kajti v starem smo se le slabno odražali. Vse delo odpade le na malo skupino članov. To ni prav, kajti vsakdo bi moral smatrati za svojo dolžnost storiti kolikor je moč.

Upam, da bomo v prihodnjem letu poživelji klub nazaj v aktivnosti, kajti v starem smo se le slabno odražali. Vse delo odpade le na malo skupino članov. To ni prav, kajti vsakdo bi moral smatrati za svojo dolžnost storiti kolikor je moč.

Upam, da bomo v prihodnjem letu poživelji klub nazaj v aktivnosti, kajti v starem smo se le slabno odražali. Vse delo odpade le na malo skupino članov. To ni prav, kajti vsakdo bi moral smatrati za svojo dolžnost storiti kolikor je moč.

VALERIJA PDMOGYLYN:

"MESTO"

ROMAN

Poslovenil za "Proletarca" TONE SELISKAR

(Nadaljevanje.)

— No, čemu pa čakaš? Zdaj so se močno poncenile takšne reči. Pojdi v Leningradsko zadrugo. Priporočam ti jo!

Stepan mu je pritrdiril in ga vprašal:

— Kako pa tvoja katedra?

Boris je puhičil dim pod strop.

— Katedra? Čez teden dni sem bil sit srečenost... Zdaj sem višji inštruktor Kooperativnega peso-razvoja za kijevsko okolico. Ali nimaš pepečnika? O ti študent, kar na tla otrošas pepel!

In pripovedoval mu je o razmerah tega kooperativnega pesorazvoja, o lanski letini in o skodljivih pesnih nasadov. Strašno mnogo napak da je še tamkaj, toda napredujejo, vatrano napredujejo! Birokratizem je še vedno najhujši zajedalec vsakega napredka. Tako so ti na primer prenavljali sladkornico v funduklejevskem okrožju. Imeli so delavce, material, denar, a preden se je tovarna zavrela, so zamudili letino? Stari filistri!

Zivca nimajo je dejal. Z bitem bi moral priganjati na delo te gospodiče. Kedaj pa ti končaš?

— Obesil sem študij na klin! je obotavljaje priznal Stepan.

Boris se je skremžil.

— Zatelebal si se? Literatura?

Stepan je prikimal.

In že mu je Boris razlagal, da je literatura svedeta lepa stvar, toda nič stalna zadovoljstva, življenje pa da zahteva neko ustaljeno zaposlenost, koristno delo!

— A kako tvoja žena? je vprašal Stepan, da ga zasuka na drug pogovor. Nadinka, kajne?

— O, Nadinka je imenitno dekle! je dejal Boris. Sijajna gospodinja, ne morem ti je prehraniti.

— V pisarni?

— Ne, to sem jih odsvetoval.

Seveda, ni nasprotnik ženski izobrazbi in ženski enakopravnosti — toda njemu je predvsem potrebna rodbina, ki mu nudi po delu prijetno zatišje. Končno pa vse izkušnje dovolj jasno pričajo, da so ženske pripravne le kot pomožne sile, tipkarice, korespondentne — a odgovornega dela jim nikakor ne moreš zaupati.

— Pa tudi otroka si želim! je dejal.

— Saj ni nobenih ovir!

— Denar! Tudi abortus stane. No, bomo videli.

— A brez otrok ne moreš živeti?

— Tedaj se ni vredno ženiti!

— Kaj pa ljubezen?

— Ljubezen? Oh, Štefkočko, to je zadeva širinajstih dni. Širinajstnevi dopust za uradnika. Ti se pa res nisi v ničemur spremest!

Ko sta se poslovila, mu je dejal:

— Pričakujem te. Stanujem v Audijevskem delu 38, 6. Dve sobi, imam. Prid!

Ko je bil spet sam, je sedel na posteljo, kadar je o čem razmišljal, ali pa želel udobno pokaditi cigareto. Ta obisk mi ni bil nič kaj prijeten. Zavidal je svojemu nekdancemu prijatelju. Četudi so ga njeni nazadnjški nazori in njegova maloméšanska omejenost o višji kulturi odbijali, vendar mu je ugajal njegov smisel in ljubezen za praktično delo, njegovo ustaljena vera v koristnost tega dela. V njegovo zanesljivo luhno polno najrazličnejših razočaranj je prinesel Boris misel resničnega kritika življenja, veder duh vsakdanje, neblodne delavnosti, ki edina nenehno preobrazuje našo zemljo. Le takim zidarijem materiellnega temelja človeštva pripada boljša bodočnost. Mar si on odreka pravice, gledati to svoje delavnost kot odsev svojega lastnega jaza, mar nima pravice zanikati vse to svoje delo, če nima časa, da bi se veselil nad njim? Borisovo delo je malenkostno, klaverino, slike si ne bo pridobil z njim, nobena zgodovina ga ne bo omenjala, zato si želi nagrade v denarju in lišči počitka v družinskom življenju, samega sebe hoče ovekovečiti v družini. Mar je tak človek pionir? Le počasi! Nič se še ne ve, kdo bo koga ponižal. Nič se še ne ve, kdo resnično gradi, kdo resnično ruši, kdo bo pesni pel na vrhu te zgradbe!

Vrgel je cigareteto na tla. Prav tako, kakor kadita vsak posebne vrste tobak, prav tako sta si oba različna.

Nadija je torej opustila tehnično šolo? Odsvetoval ji je. Seveda, njegov namen je cisto prozoren. Tako je odredil in pika. Čemu pa se pravzaprav vznešenja zaradi takšne malenkosti!

V vse to nezadovoljstvo se je zaril še občutek, kakor da bi ga Boris užalil s pogledom. In čembolj je tovariša opravičeval, tembolj ga je dolžil in sovražil. Drobec takšnega neprijetnega občutja se ti spoži z vrha in drvi kakor sacežen kep po hribu navzdol, vse večja in večja, dokler ti ne pade v sreči kakor velika ledena kepka. Potem pa je potrebo silno mnogo topote, da se stopi ta nepričakovana ledena težavnost.

Po ene, čas je iti na sestanek. Vstal je z nejevoljo. Rad je šel na sestanek, le žal mu je bilo opustiti neobdelane misli, ki žde potem v njem kakor zavozlan klobčič volne. Oblakel se je in kar skrivilo ga je zunaj na hladnem, ko je tako prišel iz gorce sobe polne tobakovega dima na sveži zrak. Privilah si je ovratnik in potačil roke v žep. Slepča belina zasnežene ulice, suho skrtanje koralov, mirni dih sani, eh, kako ga je vse to dražilo s svojo nesmiselnostjo! Hitel je.

Prezgodaj je prišel. Zosjka se ni bilo. Vse del se je in požejljivo prizgal cigaretka, ki pa je naglo ugasnila med prsti roke, ki je ohlapno visela čez stolov naslon. Na tem edinem stolu, ki je bil nekdaj prevlečen s sinjo scilo, je Zosjka najraje sedela, zdaj pa ga je on zavzel in naslajal se je, ker je bil tako prijetno mehak. Rad bi se pogreznil v česarcoli toplo in udobno, rad bi iztegnil vse telo in pozabil nanj ter se predal svobodnim mislim, ki se porajajo v globini duše in skrbno razgrinjajo vse njeno bogastvo. Rad bi se spustil v kamrice srca, snel bi rad prikovane ključavnice s skrinj vsega preživetege, odprl bi pokrovke v šaril z rokami v spominih, ki so zdaj kakor davni, zadušeni cveti stisnjeni v knjigi. Morda se bo danes Zosjka zakasnila? Morda je niti ne bo?

Naj bo tukaj še z večjo nestrpnostjo kakor ob prvem njunem sestanku v tem prostoru, ogledoval si je pohištvo po sobi, ki mu je nudila varno zavetišče njegove ljubezni. Zelo skromna je bila. Postelja, dve pručki, stol ter zložljiva mizica. Niti omare ni bilo. Oblaka je visela na steni in je bila pogrnjena s platom. Neznanka pa, ki je letu stanovala, je ustvarila iz vseh teh bednih reči neko privlačno ubranost, vsepovsod je dihalna milina ženske nežnosti in nekak mladostni čar je bil razlit po vseh teh preprostih rečeh. Prav jasno je obutel spretnost njene roke v ravni čerti pregrinjala, v mehki blazini s koketno prizdignjenim rogljicem, v razvrsttvit slik na steni in kozarje na mizi, pregnjeni s čipkastim prtom. Tu je delala, tu je živila, tu je utripalno njeno srce v vseh človeških željah, tu je zaznamovala vse stene z neopaznimi sledovi svojih sanj. In to tuje stanovanje, pripravljeno morebiti za koga drugega, ki so mu prav tako namenjeni poljubi, je postal pristan njegovih doživetij, zatočišče njegovih sanj in njegove ljubezni. Zakaj —?

Pa je le prišla Zosjka, vsa vesela, rdeča od mraza in naglice in na sebi je prinesla v sobo vedro svežega zraka.

— Ti si že tukaj —? se je začudila.

— Prezgodaj sem šel doma, je dejal in se nasmehnil. Da bi te čimpreje videl!

— Oh, kakšen lažnjivec si!

Zagnala je plašč in klobuk na posteljo in se mu vrgla v naročje.

— Ogrej me! Zosjko zebe!

V istem hipu pa je že opazila njegovo portret.

— Božanstveni, slabe volje? Čemu?

— Slabo razpoložen. Prešlo bo.

Objala ga je.

— Kje imaš slabo razpoloženje? ga je spraševala. Tu? Tukaj? Poljubovala mu je oči, čelo, lica kakor da bi hotela velikemu otroku pregnati bolečino.

Potem je sedla na svoj stol, Stepan pa je zdrknil k njenim nogam na prepogo. "K nogam kraljice" ... kakor se je šalil.

(Dalje prihodnjič.)

Kadar naročate knjige, poslužite se Proletarčeve knjigарне.

BOJKOTNA AKCIJA PROTI JAPONSKI

Zenske v New Yorku so nedavno privedle manifestacijo v prid kampanji za bojkotiranje japonskih izdelkov, katere posilja mikadovo cesarstvo v ogromnih množinah na ameriški trg. Geslo je, "ne kupujte ničesar, kar je bilo izdelanega na Japonskem." Pravijo, da so Amerikanke same v stanju bankrotirati Japonsko, če nehačo kupovati njeno svilo.

Nekaj o organizaciji brezposelnih

Workers Alliance of America
Socialistični listi tiskani v angleščini, posebno The Socialist Call, so zadnje čase priobčili več člankov o razmerah v Delavski zvezi (Workers Alliance). Ker najbrž precejšnje število čitaljev "Proletarca" ne čita teh listov, podjamam o stvari tu nekaj pojasnila.

Pomen in ustroj Delavske Zveze

Naj bo tukaj poudarjeno, da organizacija kot je Delavska zveza, je vecjega pomena kot se precejšnje število naših so-drugov zaveda. Služi v prvi vrsti brezposelnim, katerim pomaga do boljše podpore, in tistim, ki so na javnih delih (WPA) pa pomaga do boljših plač v boljših delovnih razmer. Ustroj te organizacije, kot je bil prvotno zasnovan, je bil, da ima biti kolikor največ mogoče nestrankarska. S priključitvijo komunistov se je to dokaj spremeno, kar daje podlago sumnjenju, da se namenja napraviti iz Workers Alliance privesek komunistične stranke. Protesti v listih so v glavnem proti kaki taki nameri.

Preobrat v organizaciji v Chicagu

Brez dvoma je največji vzrok polemike v listih preobrat v čikaškem oddelku te organizacije (Workers Alliance of Cook County). Okrajna konvencija, ki se je vrnila 27. in 28. novembra, je izvolila okrajni odbor, ki je nad 70% komunističen. Komunistična večina na konvenciji je tudi ovrgla nekaj prejšnjih sklepov, ki bi imeli biti pravomočni za konvencijo. Ta korak je vzbudil precej kritike, a storjen je bil kljub temu.

Več ali manj politični spori in poskus čiščanja komunistične vrste

Brez dvoma največji vzrok sedanjih potekajoč v organizaciji v Chicagu je dejstvo, da je v njej precej delovnih članov, ki so bili svoj čas člani komunistične stranke. Nekateri izmed njih so bili zadnje čase precej glasni na naših sejah. Kritizirali so to in ono glede pokrajnega vodstva že dalj časa. A dokler vodstvo ni bilo v komunističnih rokah, ali boljše, dokler kritike niso padale na komunistične voditelje, so ti voditelji navadno rekliti, da so take kritike v organizaciji zdrava stvar. A ko hitro so kritike padle nanje in njihova stranka, jim je bilo preveč. Da se napravi temu konec, je kom. stranka napela vse sile, da konvencija izvoli v odbor večino njenih članov in da taka večina potem iztrebi iz organizacije nezaželenje osebe.

Prvi poskus takega čiščenja je bil storjen na prvi seji, novozivljenega okrajnega odbora v nekako pritajenem duhu. Seja odbora je bila sklicana ne da bi se obvestilo predsednika odbora, člani niso bili vsi povabljeni. Kot znano podpisnemu, se je seje udeležilo izmed 23 članov odbora samo 8

Spet bomo plesali

Cleveland, O. — V nedeljo 21. novembra smo se zabavili na prireditvi društva "V boj" št. 53 SNPJ. Udeležba je bila povoljna. Na Zahvalni dan 25. novembra smo jo mahnili na St. Clair Ave. na koncert socialistične "Zarje". Bilo je izvrstno. Girardčani niso prišli. Sporočili so, da so zaposteni doma s purani Girard in Bridgeport bo treba "primufati" v Clevelandu, da bomo potem zabaže lahko skupno priejali.

Kam pa v nedeljo 25. decembra? Klub št. 49 JSZ predi tega dne veliko zabavo v Slovenskem delavskem domu na Waterloo. Na nji potrebuje mnogo plesalcev, ker jim bodo na razpolago kar dve dvoran in dve muziki; ena za one, ki radi plešejo polke in valčke, in druga za mladence, ki jim ugaja najbolj "jazz". Za starejše plesalce bodo igrala dekleta, katera poznamo pod imenom "Sylvia's Girls Trio" — harmonika, gosiški in kitara. Torej pazite, stare, da ne bi stara luna trkala, ko bo gledal v mladenke. Ampak se zmerom za socialistično stranko, skoda radi njihovega izključenja ni, ker stranki niso delali časti.

Naselbine po rang-u so skozi zimo skoraj izumre. V

poletju je še, ker dohaja sem mnogo turistov, ampak zima je v teh krajih zdaj še veliko bolj zima kakor nekoč.

Poročevalec.

Leto burnih dogodkov

Springfield, Ill. — Staro leto 1937 bo kmalu zatonilo. Borilo je bilo. Zgodilo se je mnogo sprememb, tako v naši kakor v drugih deželah. Največji dogodek v Zed. državah je gibanje za industrialne unije. Uspevajo vpliv ogromnemu sovražnemu pritisku od reakcije, ki jih skuša zadaviti. Vztrajnost in navdušenje, ki so jo ameriški delavci pokazali v tem slučaju, je nam vsem v vzpodobu. Nadejmo se, da bodo v prihodnjem letu uspehi na tem polju še boljši in večji. Unije lahko veliko store tudi na političnem polju. Pozvane so k graditvi delavske politične stranke, brez katere ne bodo mogli uveljaviti svoje moći. Naš največji sovražnik zdaj je fašizem. Biti moramo zoper njega na straži povsod in v vsakem oziru, kajti fašizem dostikrat zakrinkano nastopa v ovčji obliki — posebno še v tej deželi.

Tudi pri nas imamo radi zavade. Da se nekaj razveselimo, priredita klub št. 47 JSZ v Slovenskem domu dne 31. dec. Silvestrovo zabavo. Prične se ob 8. zvečer. Seveda v našem Slovenskem domu. Godba bo igrala "za stare in mlade", ker zna ustrezati obojemu. Vstopnina je 8. zvečer.

Mraz v severni Minnesota

Duluth, Minn. — Ta nekdaj živahnova slovenska krajina je zdaj zamrzljena kakor ruska znanstvena ekspedicija na severnem tečaju. A se vendar premika po malo, kakor se Smidhov štab na svoji ledeni plošči.

Kar se tiče rudnikov, smo že lete zelo prošlo poletje v severni Minnesoti izredno mnogo nakopali. Ampak to delo opravlja zdaj največ stroj. Naši starci majnarji delajo ali pri WPA, ali po nekaj štihov na mesec v majnah, večinoma na nikjer.

Nekdanjo staro žilavost, ki smo jo pred par desetletji poznali tod okrog, je šla k vragu. Delajo stroji — ogromne lopate, ki lahko namečejo v nem sihtu več rude kot par sto rudarjev skozi dva dni.

Tudi nekdanjega delavskega gibanja ni več v naših krajinah. So sicer še celice in tudi CIO se trudi, da organizira vse, ki so poslani v rudniški in jeklarski industriji. Ampak delave so nekam poparjeni in misljijo, da bi le jaz živel, kot se "šika", za druge mi ni mar!</

• KRITIKUJOČA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE •

LARGO CABALLERO SPREGOVORIL, PO PETIH MESECIH MOLKA

ANTON GARDEN

Odkar je v Španiji ob koncu pritrjevanje.) Poleg tega sem zadnega maja padla vlada se održala izogibal, ker sem Francise Largo Caballera, vo- se ba, da bi mogče nehotje kaj ditelja levičarskih socialistov rekel, kar bi lahko zadrževalo in strokovne delavske zveze UGT, so se radi njegovega molka po svetu razširile razne vesti. Stalinistično časopisjo ga je celo obdolžilo, da je z nešte- timi drugimi "trockisti" postal zaveznik generala Franca — "voda pete kolone" (tudi, ki na lojalistični strani zahrtno- delujejo za zmago fašistov). Komur so bile razmere v lojalistični Španiji bolj znane, je seveda vedel, da so te vesti ne le zlobno obrekovanje, marveč najpodelješ laži, katerih se nekateri "bojevnik za špansko demokracijo" pridno poslužu- jejo.

Po petih mesecih molka pa je končno spregovoril bivši španski premier Largo Cabal- lero — "španski Lenin", kakor so ga imenovali stalinisti in tudi drugi — in vrgel precej luči na notranji položaj lojalistične Španije, predvsem pa na krizo, ki je privela do pada njegove vlade in do razkola v španski delavski federaciji U. G. T. Caballero je spregovoril dne 17. oktobra na velikem shodu v Madridu. Shod se je vrnil v največjem gledališču Madrida, oziroma v štirih gledališčih, ki so bila nabita poslušalcem. Iz gledališča Pardina je bil njegov govor v ostalih treh gledališčih oddajan po radiju.

Njegov govor je po steno- grafičnem zapisku priobčela "Correspondencia de Valencia", glasilo delavske federacije UGT. V angleškem tekstu ga je prinesla tedenska publikacija (mimoografirana) Spanish Labor News v svoji drugi številki z dne 16. novembra, katero izdaja Labor Research Front, 21 East 17th St., New York, N. Y. (Stane dolar za pol leta.) Ob priobčitvi je bil govor v mnogih krajih cenzuiran po stalinističnem cenzoru v Valenciji. Ker je govor zelo obširen (približno tri Proletar- che strani), ga priprijejam le v izvrških. (Naprej bi prosil, da ga ponatisne.)

"Tem razburljivim prizrom, kakor sem že dejal, je bil priča nekdo, ki ne more tegatajiti. Bile so pričetek kampanje proti fašizmu. "Ta pozdrav in ta spomin moramo posvetiti svobodnim možem, prostim predsednikom in človeških slabosti, ki se bore za našo neodvisnost," je rekel bivši "španski Lenin".

Pravi, da je že dolgo, odkar je zadnjih govoril na delavskih shodih. Omenja volilno kampanjo leta 1933, svojo zadnjo večjo kampanjo, kateri je posvetil vse svoje energije in pri- pomogel do volilne zmage in splošne amnestije tisočev političnih jetnikov. Na prizadevanje socialistov so tudi sindika- listi prvi v zgodovini sli na volišče in pripomogli do zmage.

Od takrat se je že marsikaj zgodilo, pravi. Ko je bil lansko jesen pozvan, da sestavi vlado, je pritegnil v kabinet vse skupine, ki so imeli vojake na fronti proti fašizmu — socialisti, komuniste, baskišane, Katalonce, republikance, sindikalisti in "poumiste" (marksistično proletarsko stranko P. O. U. M., ki propagira delavsko diktaturo, teda jo je Trocki o- švrljen za "reformistično", ker veruje v monolitično diktatu- ro a la komunizem).

Pravi, da ne bo govoril o de- lu svoje vlade. To bo storil na drugih shodih, kakor tudi odgovoril na kampanjo napadov in laži, katere je proti njemu dvignil 28. maja t. l. Jesuz Hernandez, komunistični šolski minister v bivši in sedanji vladi.

"Mnogi pravijo: Zakaj Largo Caballero ne odgovori na ta obrekovanja? Povem vam odkrito: ne vsled tega, ker ne zaslужijo odgovora, marveč ker imamo vojno, v ka- teri moramo zmagati. (Glasno-

ske seje prihodnjega dne. Na tej seji so komunistični zastopniki povzročili škandal, kakor ga lahko imenujemo, z njih zahteve za spremembajo vladne politike z ozirom na vojno in na vzdrževanje javnega reda. To je bila le pretveza. Kar se vojne tiče, so komunisti prav tako dobro vedeli kot jaz, kaj se dogaja, ker so bili zastopani v vrhovnem vojnem svetu. In glede vprašanja javnega reda v Kataloniji, mi — centralna vlada — nismo imeli nobene jurisdikcije.

"Bila je le pretveza. Na tej seji so od mene zahtevali, da vlada razpusti neko politično stranko (POUM — A. G.), ki ni bila v skladu s komunistično stranko. Jaz, ki sem bil po reakcionarnih elementih dežele persecutiran v organizacijah, h katerim sem spadel in še spadam, sem insistiral, da ne bom z nobeno vladno akcijo razpuštil kakšne organizacije, pa bila politična ali strokovna; da nisem prevzel vlade zato, da bi služil sektaškim interesom kakšne skupine v vladi; da kadar vidit potrebo po osozbni kriminalnih dejanj ali prestopkov, lahko to storil s poslužbo sodišča, ki bo organizacijo razpuštil ali ne, kakor bo pač uvidele, da je pravilno — toda Largo Caballero, predsednik ministrskega sveta, ne bo razpuštil nobene teh organizacij... (Gromovit aplavz, ki je zadušil zadnje besede stavka).

"In predno je bila končana ministrska seja, so se dvignili komunistični ministri in zaostali dvorano, ker ni bilo zadušeno njihovim zahtevam — prav tako kakor se zgodi na seji odbora kakršega vaškega družabnega kluba, z največjo neodgovornostjo. Pred končanjem seje sem večkrat poudaril, da se mi dvignjenje političnega vprašanja v tako kritičnem momentu vidi kriminalno. Ako bi bilo to zgodilo nekaj dni pozneje, bi se mi to ne bilo videlo tako velike važnosti, toda v tedanjem momentu pa sem jim, da me se ne po- znajo. Lahko bi vedeli od začetka, da Largo Caballero ni oseba, ki bi izdala kogarkoli. Odklonil sem kategorično, celo tako daleč, da je ob neki priliki prislo v mojem uradu, da v predsedništvu ministrskega sveta... (več vrst cenzuriranih).

Caballero nato pripoveduje o nastali vladni krizi in da ga je predsednik republike Azana ponovno pozval, naj sestavi novo vlado. Pravi, da se je posvetoval z vsemi skupinami. "Ker se takoj prilagodimo hipokritiki burzavzne politike, vsi so govorili uljudno, vse so bili pripravljeni sodelovati. Toda kakor hitro so zapustili urad vladnega načelnika, so se medsebojno dogovorili, da stavijo »sakovrstne zaprake.« Pravi, da so bili komunisti pripravljeni sodelovati pod pogojem, ako se Caballero odpove vojnemu ministrstvu, češ, da je preveč obremenjen." Rekel sem jim, da se mi ta argument ne vidi pravi, ker v tem moram biti le jaz sodnik... Ne, to ni bil vzrok, marveč nekaj drugega, o čemer sem prej govoril (avdijenca se je večkrat smejala o komunističnih "skrbeh" za Caballera).

"Kot vojni komisar sem se postavil na stražo, kakor pravimo, da preprečim številne nepravilnosti, ki so se dogajale... (več vrst cenzuriranih). To je bil tudi vzrok, da sem objavil dekret, s katerim sem odpravil vse imenovanja komisarjev. Odredil sem, kdo hoče biti še v napred komisar, da mora biti zadeva meni predložena, da lahko potrdim imenovanje (klici odobravanja). Spomnili se boste, da je bila proti meni vsled tega takoj dvignjena kampanja, češ, da hočem uničiti (vojni) komisariat. Nikakor ne. Bil sem vedno mišljilen, tudi takrat, ko sem ustavil komisarijat, da bo lahko napravil veliko dela in sploh da ga bo moral imeti dosti v armadi, ako bo hotel izvršiti svojo nalogo. Toda nikdar nisem mislil in tudi nisem mogel verjeti, zakaj naj komisariat služi za kreiranje armade kakšne stranke."

Vse to je privedlo do krize, pravi Caballero. Vprašanje sodelovanja v novi vladi je prišlo tudi pred eksekutivo delavsko federacije UGT. Pripravljena je bila sodelovanje pod pogo-

Izdelovalci igrat najbolj izrabljani delavci

Izdelovalci igrat tvorijo ogromno industrijo. Najboljši so ameriški produkti, a tudi najdražji. Najcenejše jih prodajata Japonska in Nemčija, ampak so izdelane večinoma doma — "saha roba" — po ribnisku rečeno. Tvornice za izdelovanje igrat v Združenih državah so se proti konkurenčnim zavoram za izvozovanje visoke carine, empak delavci v Nemčiji in na Japonskem so tako nizko plačani, da je povprečna igratka, izdelana v omenjenima deželama, lahko se zmerom cenjajo, kakor pa igrača slično vrednost, producirana v Združenih državah. Ker se gre za kruh, so se delavci v ameriških tvornicah za izdelovanje igrat obrnili na C.I.O. Ta je pristal v predlog in akcijo za organizacijo delavcev v tovarnah za izdelovanje igrat je v teku. To je morda začasno slabko za svetega Miklavža, ker ne bo mogel toliko "prinesi", a koncem konca bo to dobra poteka za vse delavce, ne samo za te, ki izdelujejo igrat, ki jih raznaja "Miklavž".

Jem, da vladi načeljuje Caballero, o čemer on pravi, da je "pomota, malo pomota" in nadaljuje. "Toda komisija ni bila preveč dobro poučena... ker so me tudi komunisti hoteli, da se mi dvignjenje političnega vprašanja v tako kritičnem momentu vidi kriminalno. Ponesno sem rekel: da bi se postavil za želt, za katerim bi v vojnem ministrstvu lahko počeli, kar bi hoteli — ne sem to smatral za zločin." Ozkih stikov se je preselila tudi UGT v vlado iz Madrida v Valencia.

Omenja tudi aktivnosti in vpliv UGT v mednarodnem delavskem gibanju, katerega je prisotna v interesu lojalistične Španije. Odgovorja je za sklicanje konference ob teh internacionih socialističnih in strokovnih, v Londonu in potem v Parizu, kjer so razpravljali o pomoci lojalistom.

"Vsi veste, da je bilo v inozemstvu močno delavsko gibanje nam v prilog," nadaljuje Caballero. "Toda vsled političnih zmot v Španiji je to gibanje pričelo pojenjavati, kar ni naša krivda. Kmalu potem, ko je nastala kriza, so zunaj naših meja pričele krožiti govorice, da je bila uvedena politička persekcija proti elementom, ki se ne strinjajo... (več vrst cenzuriranih). To, sodruži, se je že tako razširilo, da je prislo v Španijo že več zastopnikov ob teh internacionalnih socialističnih in strokovnih, v sedanjih obupnih razmer. Zalostno za delavskij razred je, ker je večina se zmerom nezavedna. Zato čita in podpira liste, ki zastopajo koristi gospodarjev in kapitalističnih strank. Nekateri pravijo, da ih berejo zato, ker priobčujejo lepo ljubavne romane. Po- sebno nekatere ženske so na- dušene zanje: "Tako rada jih čitam," pravi ta ali ona. Ne razumejo, da so sund-romani pisanji za nevedne ljudi in da se ne čitate.

"Ena izmed stvari, katerim sem jaz nasprotoval, je serija dežkov, ki se po mojem mišljiljenju dogajajo vse prepogo- sto, na primer udeleževanje vplivnih militarističnih vodil komunističnih kongresov in parad v počast komunistom. Vse to je filmirano, slike pridejo v liste, liste v London, Pariz in druga glavna mesta. In ko vidiš veliko število vplivnih vojaških poveljnikov na teh zborovanjih, tedaj pravijo: 'Torej je resica, da je komunizem dominantna in najbolj vplivna sila.' To je naši stvari zelo škodovalo, zelo škodovalo."

Caballero nato obširno pripoveduje o sodelovanju UGT v vlado po izbruhu fašistične revolucije. Pravi, da je bila vlada prve tedne popolnoma odvisna za informacije o dogodkih v Španiji, in sicer vladega, ker so krajevne oblasti popolnoma odpovedale in bili v kaosu. "Na drugi strani pa je UGT imela svoje postojanke v vseh mestih in vaseh, ki so jih pošiljale informacije o vstajalnički stehi. Stalinistični dnevniki "Frente Rojo" je vedela o situaciji, ako bi UGT ne bila organizirala posebnega urada. Radi eksekutivi UGT. Largo je pre-

čital več odstavkov tega članka in nadaljeval:

"Prav ti ljudje, ki so v listu naslovili te insulte na nas, so nam 24 ur pozneje poslali pismo, katerega so podpisali oni v eksekutiva socialistične stranke (desničarji — A. G.) in v katerem nas vabijo na skupni shod. Razume se, da je eksekutiva unije, še vsa razširjena od teh napadov, odgovorila sledi: 'Ako pri tem shodu ne sodeluje komunistična stranka, bo UGT gotovo zastopana.' To se pravi: mi se nismo prepirali, niti nismo želeli preljom s socialistično stranko. Povedali smo le, ako bo komunistična stranka zraven, mi ne sodelovalo, pripravljeno pa smo sodelovati s socialistično stranko.

"Kaj prav je pomenila ta akcija z naše strani? V prvi vrsti smo ostali zvesti tradiciji, tradiciji, ki pomeni, kadar je na tak način napadna organizacija ali njeni zastopniki, se že radi lastnega ugleda organizacije ne moremo pridružiti na javnem shodu tistim, ki so nas še včeraj klicali za fašiste in izdaljace, sploh kakor da bi se nič ne zgodilo. Kje je socialni in organizacijski čut teh ljudi in sploh, kaj so od nas hoteli? Mar so nas hoteli videti poleg ljudi, ki so nas klicali za fašiste in izdaljace. Radi časti, in sicer ne osebne, marveč organizacijske, smo rekle: 'Ne bomo šli na ta shod in sploh na noben shod, pri katerem bodo tudi oni, in sicer toliko časa, dokler ne prekličejo.'

(Dalje prihodnjič.)

To in ono z agitacijskega potovanja

Latrobe, Pa. — Sneg, mraz, slaba pota, zraven pa se slave delavške razmere in nevednost mase nagajajo moji agitacijski začetki — torej nad trideset let, na delavski strani. Kadarkam vam naročna poteče in avto vas ne obješi zastopnik, obnovite jo sami. Skušajte pridobi tudi tega ali onega svojega znanca, da postane naročnik Proletarca. Čim več nas bo agitiral, večji bo uspeh.

* * * * *

Iz Johnstowna sem odpotoval 14. decembra in se ustavil v Latrobu pri znani napredni Fradiovi družini. Ta dopis pišeš 15. decembra. Zunaj pada dež in sproti zmrzuje, da nismo mogoči na agitacijsko pot.

Louis Zorko.

"Bundle Orders"

Angleški delavski listi so razpečevani največ v množinskih naročilih. Nekje je shod ali zabava v pripravljeni odbor naroča 50, morda sto, ali tudi več izvodov tega ali onega angleškega delavskega lista.

V Springfieldu bodo imeli naši rojaki 31. dec. Silvestrov zabavo. Naročili se zavoj izvoden "Proletarca", da jih bodo razdelili udeležencem.

Cemu nimamo več takih na- ročil? Saj je "Proletar" prav tako dober socialistični list, kot kateri drugi, in baš na pri- redbah ga lahko najlagljive si- rimo.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODI PODPORNI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list je tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Ali ste si Ameriški družinski koledar za leto 1938 že naročili?

*****

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1382

Pristoja in okusa domača jedila. Cene zmerne. Postrežba točna.

ZA LIČNE TISKOVINE

VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH

SE VEDNO OBRENTITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. Lincoln 4700

DROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

KAJ JE USTAVA?

Priredil CVETKO KRISTAN

(Nadaljevanje in konč)

Postavim torej slučaj, da vi prečete: Zakoni so propadli, si prirejamo zdaj nove zakone in pri tem nočemo kroni nustiti več onega stališča kakršno je imel doslej, ali celo: mi ji ne nudimo sploh nobenega izjemnega stališča več.

Tedaj bi pa kralj enostavno dejal: Zakoni so lahko propadli, toda dejansko je meni podkorna armada, ki koraka na moje povelje, dejansko dajo na moj ukaz poveljniki trdnjav in vojašnic na razpolago topove in topništvo nastopi s tem na ulicah, in opt na mojo dejansko moč, ne bom trepel, da mi v odseč podelite kako druženo stališče kakor bom to dočeno število delovnih moči.

Vidite, kralj, ki so mu pokorni vojaštvu in topovi — to je že kos ustave!

Ali pa postavim slučaj, da vi prečete: Nas je 18 milijonov Prusov. Med temi 18 milijoni Prusov je samo neznavno majhno število velikih plemenitih veleposenskih. Mi ne moremo razumeti, zakaj neki bi to neznavno majhno število veleposenskih moralno imeti prav tako velik vpliv kakor nas 18 milijonov Prusov skupaj, in to s tem, ker tvorijo oni izmed sebe takozvane gosposke zbornice (neke vrste senat), ki prečeta sklepne od vsega naroda izvoljene poslanske zbornice in jih, če ji morda ne ugađajo, lahko tudi po volji zavrnje. Postavim slučaj, da bi vi tako govorili in dejali: Mi vsi smo "gospodje" in nočemo nikake posebne gosposke zbornice več.

Seveda, veliki in plemeniti veleposenski bi gotovo ne mogli ukazati svojim kmetom, da naj korakajo proti vam! Ravnosprtno bi bilo, kajti imeli bi predvidoma polne ruke debla, da bi se najprej osvobodili in rešili svojih kmetov.

Toda veliki in plemeniti veleposenski so imeli se vedno velik vpliv na dvoru in pri kralju, in po tem svojem vplivu bi mogli zdaj prav tako postati v svojo obrambo vso vojsko in topove kakor če bi imeli ta sredstva za moč neposredno v svojih rokah in na svoje razpoloženje.

Zdaj torej spet vidite, plemstvo, ki ima vpliv na dvoru in pri kralju, to je spet kos ustave.

Ali pa, da vzamem obraten sluhaj, kralj in plemstvo se združita skupaj z namenom, da spet uvedeta srednjeveško stanovsko (cehovsko) ustavo, in to sicer ne za majhne rokodelce, kakor so to poskušali uspešno pred nekaj leti, marveč da bi to uveli na ta način, kakor je bilo v srednjem veku, namreč za celotno proizvodnjo v družbi, torej tudi za veleposenski tovarniška podjetja in za strojno proizvodnjo. Znano vam je gotovo, da bi veliki kapital pod srednjeveškim cehovskim sistemom nikakor ne morel proizvajati, da bi se pod srednjeveškim cehovskim sistemom nikakor ne mogla vršiti veliko tovarniško obratovanje, kakor tudi ne strojna proizvodnja. Kajti po tem cehovskem sistemu so obstojale

na primer povsod omejitve raznih, tudi medsebojno najbližje sorodnih delovnih strok, in noben obrnik ni mogel združiti skupaj dve taki stroki in jih izvajati. Bellac ni smel zamašati nobene luknje, med kovači zeljev (žebljariji) in med kliučavničarji so se pa vodile v onih časih nestete in neskončne pravde o mejah njihove medsebojne obrti. Tiskar katuna ne bi smel zaposljevati nobenih barilcev. Prav tako je bila pod cehovskim sistemom tudi natančno in zakonito določena količina, ki jo je smel izdelati posamezni obrnik in to s tem, da je smel v posamezni stroki zaposljevati vsak mojster zato samo enako po zakonu določeno število delovnih moči.

Vidite, kralj, ki so mu pokorni vojaštvu in topovi — to je že kos ustave!

Ali pa postavim slučaj, da vi

prečete: Nas je 18 milijonov

Prusov.

Med temi 18 milijoni Prusov je samo neznavno majhno število velikih plemenitih veleposenskih. Mi ne moremo razumeti, zakaj neki bi to neznavno majhno število veleposenskih moralno imeti prav tako velik vpliv kakor nas 18 milijonov Prusov skupaj, in to s tem, ker tvorijo oni izmed sebe takozvane gosposke zbornice (neke vrste senat), ki prečeta sklepne od vsega naroda izvoljene poslanske zbornice in jih, če ji morda ne ugađajo, lahko tudi po volji zavrnje. Postavim slučaj, da bi vi tako govorili in dejali: Mi vsi smo "gospodje" in nočemo nikake posebne gosposke zbornice več.

Seveda, veliki in plemeniti veleposenski bi gotovo ne mogli ukazati svojim kmetom, da naj korakajo proti vam! Ravnosprtno bi bilo, kajti imeli bi predvidoma polne ruke debla, da bi se najprej osvobodili in rešili svojih kmetov.

Toda veliki in plemeniti veleposenski so imeli se vedno velik vpliv na dvoru in pri kralju, in po tem svojem vplivu bi mogli zdaj prav tako postati v svojo obrambo vso vojsko in topove kakor če bi imeli ta sredstva za moč neposredno v svojih rokah in na svoje razpoloženje.

Zdaj torej spet vidite, plemstvo, ki ima vpliv na dvoru in pri kralju, to je spet kos ustave.

Ali pa, da vzamem obraten sluhaj, da bi se vlada odločila zadovoljiti plemstvo, bančike, velike industrije in velike kapitaliste sprosto, nasprotno pa bi odvezela malomeščanu in delavec njegove politične svobodčine. Ali bi se kaj takega moglo zgoditi? Da, da, to se lahko zgoditi, vendar samo za nekaj časa; saj se je že pokazalo, da je kaj takega možno. Zdaj pa pogledimo ta slučaj še takole: malemu meščanu in delavecu bi ne hoteli odvzeti samo politične svobode, nego tudi njegovo osebno svobodo, to se pravi, proglašili bi ga za nesobodnega, za sužnja ali podložnega, za nevoljnika, kakor je bil to slučaj pred mnogimi, mnogimi stoletji in celo še v srednjem veku v nekaterih državah. Ali bi to šlo? Ne, to bi ne šlo, in tudi če bi se v tej stvari združili kralj, plemstvo in vse meščane — bi to kljub temu ne šlo! Kajti v tem slučaju bi vi vsi dejali: rajši se pustimo pobiti, predno bi kaj takega trpljili. Delavstvo bi šlo — brez da bi kak Borsig ali Egels zaprl svoje tovarne — vse na cesto, ves malomeščanski stan bi jim prihitel na pomoč, in ker bi bilo nujno, zdraženi odpor prav teško premagati, tedaj vidite, da ste v določenih najskrajnejših slučajih tudi vi vsi — kos ustave.

Če zdaj vse preudarimo, vidimo, da je ustava posamezne dežele v resnici le obstoječe razmerje moči.

O stavki jeklarskih delavcev

Girard, O. — Nad pol leta je že odkar je bila oklicana stavka delavcev pri samostojnih jeklarskih kompanijah. Jeklarne v dolini Mahoning so od enega konca do drugega v Warrenu, Nilesu (te so posvet Republic Steel) in Youngstownu (tudi tu je ena tovarna Republic Steel klororacije). Delavci tovarne, ki so bile zavojevane v stavko v Youngstownu so Youngstown Sheet and Tube Co. (razteza se iz mesta Girard, ki je v sredini med Nilesom in Youngstownom, do Struthersa in Lowellville). V vseh teh mestih so postojanke društva SNPJ. To znači, da je bilo veliko članov v stavki. Razdalja od enega kraja teh mest do drugega je nekak 25 milij. V stavki je bilo okrog 25 tisoč delavcev. Kakih direktnih poročil iz teh krajev od stavkarjev ni bilo. Ne vem, čemu ne. V začetku stavke sem poslal o nji par krajiških poročil. Čemu nisem poročal še nadalje o poteku stavke in njenem žalostnem koncu bom pojasnil pozneje. Ne bi se še tudi sedaj odločil za to, ker pa le niti nikakega glasu iz tega kraja, čeprav so govorili, da se bo pisalo, "da se bo kar kadilo," se oglasim jaz. Drugič je je na dopisnik Jert iz Sharonia, Pa., opozoril, da zakaj nič ne pišem, češ, lahko bi veliko pomembnega napisal, ker sem v sredini teh mest. Vsaj tako nekako sem ga razumel. Ako pa me je dopisnik opozoril s stališča, da se naj prikažem kot "stavkokaz", bom to storil brez vsake bočazni.

VIDELI, da je izgubljena.

Stavka pri Youngstown Steel & Tube kompaniji je bila v splošnem čisto mirna. Ne pa pri korporaciji Republic Steel.

Pri nji so se dvakrat spopadi. Enkrat, ko je šerifovi deputiji stražili tovarne in živili, ki so jih vozili v tovarne skozi piketne linije, v drugič pa, ko je hotel šerif razgnati piketne vrste.

Dva stavkarja sta bila pri tem spopadu ubita od krogelj, ki so bile izstreljene iz tovarne. Oba sta bila uposlena pri Y. S. & T. Co., ki sta prišla omagat piketirati pri Republic Steel. Eden je bil po narodnosti Hrvat in drugi čehoslovak.

Ko je človek hodil iz ene na drugo piketno linijo, z enega shoda stavkarjev na drugega — žalostno a resnično — ni videl na njih domačinov, ampak skoro same tujerodec in njihove sinove. Mnogi so bili aretrirani — seveda tujerodeci. Časopis Vindicator, edini, ki izhaja v Youngstownu, je bil natrpan člankov in poročil proti stavki in hujskanju zoper tujerodec.

Okraino in mestno oblast je pozival v akcijo. Pisci v njemu so kraljili na vse pretege, da je stavka komunistična in da je to, kar stavkarji počno, anarhizem. Nemogoče mi je tu popasti hujskanje omenjenega dnevnika proti delavstvu, uniči in stavki, čitajo in naročajo kajpada največ delavci.

Prvi in drugi teden stavke je se nekako izgledalo, da se stavki razvijajo delavcem v prilog. Ampak korporacije s svojimi političnimi silami so delovalo "počasi pa sigurno". Šerif teza okraja — demokrat seveda, ki se je v volilni kampanji prilepil na Rooseveltovo voz, je govoril proti stavkarjem pod kinko o redu in miru, drugi so pripravljeni stavkati d's skrajnosti, to se pravi, toliko

Bossi so zapretili, da kdor se vpisuje v unijo, ali ako se udeleži shoda, bo takoj odšoljen in vpisan na črno listo. V tej tečajki so organizatorji unij CIO komunisti in "zunanježi", ki upravljajo male trgovce in dejavce.

Kar se tče češček glede organizatorjev, vem, da je bil eden izmed njih na komunističnem tkuetu v mestni odbor, dasi je bil kot organizator upostenil pod drugim imenom in ne onim, ki ga je imel na glasovnici, drugi pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacionističnih aktivnosti izključen iz unije Columbia in so ga nato uposili pri CIO. Oba sta bila aretirana. Eden je bil obladen na \$300 globe vsled kaznenega mura pred tovarno Republic Steel, pri drugem pa se povrnil na morja zediniti. Oba so ga pa je bil radi protinacion

GET OUT OF CHINA

How many times we have protested against our federal administration keeping gunboats and soldiers and marines in China.

With war going on, it is almost inevitable that they would run into trouble. There have been other incidents hitherto, but the most grave one is the sinking of the United States gunboat Panay by Japanese warplanes in the war between Japan and China.

Our country's administration even refuses to see that there is war going on between those two countries.

By hiding its head in the sand and refusing to see the facts, it gives itself—but no one else—an excuse for its deliberate violation of the law. The administration deliberately violates the neutrality act which requires it to invoke that act in case of war. It has not invoked the act. It keeps gunboats and marines and soldiers in China, in the path of the war where they can the most easily invite trouble.

Does Mr. Roosevelt want war with Japan?

Does he hope to embroil the United States in a foreign war in order to cover up his utter failure to end unemployment in this country?

If that is not the case, then why does he not obey the neutrality law? Why does he not pull out of China?

There is no good reason under heaven why United States marines and soldier boys should be sent to their death in order to protect the profits of Standard Oil.

Take American warriors and instruments of war out of China, Mr. President.

Cease to try to concentrate all foreign affairs in your own hands.

Quit trying to keep the people of the United States from having an opportunity to vote whether they want to go into any war or not.

Stop attempting to get congress to leave it entirely to you to invoke or not invoke neutrality.

One head is not enough when such far-reaching acts are involved.

The people of this country are not willing to have their life and death, the entire future of the country and its inhabitants, decided by the fallible judgment of one man.

—Milwaukee Leader.

AFTER FIVE "NEW DEAL" YEARS

Recent demands of congressional "Liberals" are interesting, startling and enlightening. For what they are demanding is the same old thing which was demanded five years ago, before President Roosevelt promised that "none shall starve" and announced his determination to "do first things first."

After five years of experimenting with human misery in an effort to revive a faltering capitalist system, Senators and Congressmen are still speaking about unemployment and bread. Surely, those must have been the "first things" of which the president spoke in his first inaugural address. And, surely, the necessity for earnest orations about them now is positive proof that what has been done thus far under "New Deal" auspices has been insufficient.

"We are facing a winter during which literally millions of people will be without sufficient food and millions of others, not on relief rolls are living on less than that which would constitute a decent standard of living," declares Senator Borah.

And Representative Maverick, in an attack upon plans for government economy, asks: "Who won the election, anyhow? Did the people elect big business and monopoly or did they elect Roosevelt?"

The answer to the latter question is, of course, that the people elected Roosevelt. But the answer to the fact that hunger and insecurity still agitates liberal lawmakers is that the Roosevelt administration has not done anything to end the fundamental causes of poverty.

We repeat that "New Dealism" is not enough to serve human welfare. And we point to conditions as they now exist for our justification. Relief, necessary as it is to hungry families whose breadwinners have been cast aside by private industry will never solve anything; attacking "first thing" in such manner is no more effective than salve would be upon a cancer.

The fact is that "first things" have not been done at all. The very first thing that must be done to end poverty is to recognize the fact that the profit system can no longer serve the interests of the great mass of people.

The "New Deal" has not recognized that fact. Instead, it has attempted to counteract a condition of potential plenty with a program of planned scarcity. Instead of moving in the direction of abundant production for abundant use, the president has sought only to get men back to work in the interest of private profits.

That is why the conditions of 1932 confront us in 1937. The social disease has not been cured because no attempt was made to cure it. All that has been done was to ease the pain by experimentation in relief.

Nor is a cure possible within the limits of the profit system. What is necessary is to socialize the means of production and produce for use—as we have repeatedly urged.

—Reading Labor Advocate.

THE SALUTATION OF THE DAWN

Listen to the salutation of the dawn
Look to this day, for it is life,
The very life of life!

In its brief course lie all the realities and verities of your existence.

The bliss of growth
The glory of action
The splendor of beauty

For yesterday is but-a dream
And tomorrow is only a vision

But today well lived makes every yesterday a dream of happiness

And every tomorrow a vision of hope.
Look well therefore, to this day,
Such is the salutation of the dawn.

—From the Sanskrit.

Food for Thought

"So long as industry is operated by two classes in hostile camps there will be no compromise and no tolerance of a man who is not loyal to his kind."

"But when full recognition of the union has been granted in good faith; when the employer concedes the right to organize, the right to representation, the right to collective bargaining, then there can no longer be any reasonable or honest objection to the closed shop on the part of the employer."

"Of course, if the union is narrow and exclusive, and fixes hard and unreasonable terms of membership or unfairly and unfairly limits apprentices, so as to work a hardship to the laboring class, then the workers have a right to object."

"The battle waged by trade unions to gain and keep some independence for the workers has been long and costly, and their rules and regulations have grown from the hard and bitter experience they have passed through."

"If the man who not only refused to help, but joined the enemy in time of war, shall be allowed, without danger or cost, to reap the fruit of the union's victory, then few men will be found, who will assume the danger and the cost."

"If the rewards of victory can come to him who made no effort and took no risk, but profits from the privation and suffering of his fellows, then most men will prefer to take that course."

"To say that the fruits of victory should come without effort, nay, as a reward for cowardice and disloyalty, is neither right in the realm of ethics nor in the practical work-a-day world."

"The reward is for the men who have borne the heat and burden of the day, and unless it shall be reserved for them and those whom they wish to aid, there can be no reason for sacrifice and no reward for fidelity."

"Men may willingly even cheerfully work for the weak and humble, for those not able to protect themselves, but it is asking too much of human nature to require that they shall have disaster and defeat for the enemies who seek to undermine and destroy their cause."

—Clarence Darow.

Co-ops Prosper

CHICAGO.—Consumer co-ops in Chicago and vicinity have increased their business 37% over last year.

BRANCH ACTIVITIES

The following activities are scheduled for the winter season by JSF Branches, Fraternal and Cultural Groups affiliated with the Educational Bureau, JSF:

December

Collinwood, O.—Dance sponsored by Branch No. 49, JSF, on Christmas Eve, December 25th at the Slovene Workers' Home, Waterloo Rd.

Girard, Ohio.—"Domaca zavasa" sponsored by Branch No. 222, JSF, Friday, December 31st at Nagode's Hall.

Moon Run, Pa. New Year's Eve Celebration of Branch No. 175, JSF, December 31st.

Chicago, Ill. New Year's Eve Celebration of Branch No. 1, JSF, at the SNPJ Hall, December 31st.

1938

Newburgh, Ohio.—"Domaca zavasa" sponsored by Branch No. 28, JSF, on Saturday, January 8th at the home of Comrade Frank Gustein, 7520 Bancroft Avenue.

Milwaukee, Wis.—Card party sponsored by Branch No. 47, JSF, Sunday, January 23rd in the S. S. Turn Hall.

Chicago, Ill.—Dramatic Presentation by the Dramatic Group of Branch No. 1, JSF, Sunday, February 13th.

Strabane, Pa.—District Conference of JSF Branches and other organizations affiliated with the Educational Bureau of the Federation, March 27th.

Chicago, Ill.—Sava's Spring Concert, Sunday, April 10th.

Chicago, Ill.—May Day Celebration, Branch No. 1, JSF, Sunday, May 1st.

Branch secretaries and secretaries of all organizations affiliated with the Educational Bureau of the Federation are requested to keep us informed of the dates of their affairs thereby enabling us to keep this calendar up to date.

New Year's Eve Dance

Sponsored by Branch No. 1, JSF.
At the S. N. P. J. Auditorium,
2657 So. Lawndale Ave.
FRIDAY, DECEMBER 31, 1937.
Tickets: In advance 40c, at the door 65c.

In the Auditorium, John Kochevar's Orchestra.—In the lower hall, Grasheek-Omerza Orchestra.

Fun and merriment for all.

THE BOYCOTTS

Christmas shoppers should avoid buying Japanese goods; also Fascist and Nazi goods.

The picket sign, which says a dollar spent for Japanese goods is a bullet in the heart of a Chinese, is accurate. The Japanese economy is hard put to it to raise the money to keep more than half a million men under arms. The boycott might be the very thing that would make the strain so great that the burden could no longer be borne—in which case China would benefit, democracy would benefit, the whole world would benefit.

The same, in substance, may be said for the boycott of Fascist and Nazi goods. The breakdown of the economy of Fascist Italy and Nazi Germany—we hate to use the noble word Germany in referring to the great country which the Nazis have prostituted—is devoutly to be wished; it, too, would be a great aid to democracy and would be a godsend to the millions who are oppressed by the despots.

Furthermore, these voluntary boycotts are far better than governmental action, as the latter might lead the country into war.

THOUGHTS ON WAR

When we see how dastardly mean men and nations can act toward each other, we feel like apologizing to the gods for not being a fundamentalist.

Wouldn't it be cruel if we had to buy a new Liberty bond before we paid the second time for the ones we bought the first time?

Whatever the points in the next "fourteen points" will be, it's pretty safe self-determination won't be one of them.

Even if it is true that "uneasy lies the head that wears a crown," the same can not be said about the rulers of democracies. Not wearing crowns, they lie very easily.

Stealing pennies from blind beggars is honorable compared to stealing the resources of a weak people, for the thief who robs a blind man, risks his own hide, while those who loot weak nations risk the hides of others.

What this country needs is a selective draft restricted to American holders of property abroad.

There never was anything desirable in the whole of history that could not have been bought cheaper with peace than with war. Nor was there ever a good war, a just war or a profitable war, for all the acquisitions of the human race of which we may justly boast, including liberty, had their beginnings in the minds and hearts of peaceful men. All that warriors have ever done or can ever do, is to try to settle by brute force what only thoughts and time can settle right. Show us a civilization not built in peace, or one that was not destroyed by war and we will show you dry water, cold heat and virtuous thieves.

—American Guardian.

A GOOD WORKER

Works as hard as he's told,
As long as he's told,
For the pay he's told,

Votes as he's told,
Doesn't speak bold.

Has no union hold.

But feet that are cold.

And goes to the poorhouse

Over the hill,

Weak as a mouse.

When old and ill.

—Eugene V. Debs.

IN DEFENSE OF THE UNEMPLOYED

BEHOLD MAN

By LUDVIK JARC

We are tired of hearing smug condemnations of WPA workers by people who would commit suicide rather than work and live as WPA workers must.

One favorite criticism is to the effect that WPA employees frequently refuse to accept private employment when it is offered them.

We do not know whether this is true or not and our purpose is not to deny it. What we aim to do is to justify such refusal.

The fact is that WPA workers receive more money during a year than many private employees who frequently are worked on short time at low wages. Why should not any man seek to do the best he can for himself and his family?

And why should any self-respecting individual be willing to serve an individual profit-seeker just when the latter needs his services and satisfied to be ease aside when it suits private industry?

Some years ago we used to sing the song, "I didn't raise my boy to be a soldier." Well, neither did we raise our sons and daughters to suit the convenience of private profiteers.

Workers have a right to choose their jobs to their own advantage. Those whose spirits have not been killed will always do so.

Yugoslavia is Peeved by Mickey Mouse

The Belgrade government has just clamped a ban on a newspaper strip in which Mickey is portrayed as the double of a young prince. So popular is the double that the prince's uncle, the regent, becomes jealous and launches a military conspiracy against him. It happens that Yugoslavia has a boy king named Peter, and that Peter has a cousin, Prince Paul, who acts as Chief Regent. Perhaps the Yugoslav censors didn't like the idea of a mouse doubling for their king, or perhaps they found the plot entirely too suggestive. Whatever the grounds, Mickey will have to do his royal doubling elsewhere. We have no way of knowing how apt the cartoon was, but we are impressed with the power of Ambassador Mouse. If he can draw down on his head an official ban, he has an influence and a boldness that are no longer common in our diplomatic corps. When we think of Norman Davis weaselings around in Brussels, of State Department representatives cowed into attending Nazi party congresses, of American consuls sneaking out of loyalist towns in Spain—when we think of all these things, we ask ourselves: Shall we be represented abroad by mice or men? And the answer is—by all means, mice!

—The Nation.

THE RIGHT SOIL

Is there any mortal outside of an asylum who would not hail with joy the advent of brotherhood and peace in this war-weary and sin-scarred world? Brotherhood and Peace! Who shall tell of the benign influence, the softening effect, even the dream of human brotherhood and of peace and good will among men has had upon mankind?

But brotherhood and peace, in all things the opposite of selfishness and strife, beautiful and elevating though they are as dreams and ideals, can only come upon earth when material conditions are ripe for their realization.

—Eugene V. Debs.

Off the List

"Our new cook is a bird."
"Yes, a bird of passage. She's going to leave tomorrow."

DR. C. G. KLEE DENTIST

Wishes a Merry Xmas and a Happy New Year to the Slovene people from his new office in the Stamp Bldg.

805 South 5th Street MILWAUKEE, WIS.

became tense. The crowd waited. Then the Pharisees cried, "Crucify him!" Pilate wondered.—The crowd, hearing its leaders, began to cry, "Hang him to a tree! Crucify him!" Pilate felt certainly he could not justify this penalty. He suggested to the crowd as it was the time of Passover that he would flog him—flog him. Then the crowd answered "No, use shouting now. This crowd is without a penny." Surprising it is," spoke Ephraim, "that the Pharisees permit this to go on. Now, take the people of Nazareth, they certainly did not let him go about like this. They would have thrown him over a cliff had he not slipped out of their grasp. Look, Judah, your goats!" The Galilean had taken hold